

Міністерство освіти і науки України
Департамент освіти і науки Миколаївської облдержадміністрації
Миколаївський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
обласний Будинок художньої творчості
Миколаївської обласної ради

Схвалено

Протокол вченої ради Миколаївського
обласного інституту післядипломної
педагогічної освіти
від 21 червня 2019р № 3

Голова вченої ради

 В. ШУЛЯР

Погоджено

Протокол педагогічної ради
обласного Будинку художньої творчості
від 05.03.2019р № 1

Голова ПР

 Л. ЩУКІНА

Затверджено

Наказ департаменту освіти і науки
Миколаївської обласної державної
адміністрації

від 02.04. 2019р № 400

Директор департаменту освіти
і науки ОДА

 О. УДОВИЧЕНКО

Навчальна програма з позашкільної освіти
дослідницько-експериментального напрямку
гуртка «Зарубіжна література»

2 роки навчання

Миколаїв, 2019

РЕЦЕНЗІЯ

на навчальну програму з позашкільної освіти
дослідницько-експериментального напрямку
«Зарубіжна література»,
розроблену Дудкіною О. О.

В умовах оновлення системи літературної освіти, яка має ґрунтуватися на гуманістичних засадах та культурно-історичних цінностях людства, актуалізується проблема вдосконалення навчально-методичного забезпечення позашкільної роботи, спрямованої на поглиблення читацьких знань і вмінь школярів та підвищення їхньої навчальної мотивації.

Розроблена навчальна програма з позашкільної освіти приваблює відповідністю змістового та методичного її компонентів досягненням сучасного літературознавства та методичної науки. Навчальний матеріал відібрано з урахуванням вікових психо-розумових особливостей старшокласників та чітко структуровано відповідно до етапів становлення світового літературного процесу. Значна увага приділяється засвоєнню слухачами теоретико-літературних відомостей та основ історії й методології літературознавства, формуванню вмінь літературознавчого аналізу тексту художнього твору та навичок науково-дослідницької роботи. Цьому сприяють спроектовані автором теоретичні й практичні форми організації навчального процесу та визначені провідні методи пізнавальної роботи учнів у ході опрацювання ними конкретного літературознавчого матеріалу.

Позитивним є й те, що навчальний матеріал у програмі щільно взаємопов'язаний зі змістом шкільного курсу зарубіжної літератури, виступаючи його своєрідним продовженням і розширенням. Пропонований у навчальній програмі список рекомендованої літератури та інтернет-ресурсів дає змогу наблизити шкільне тлумачення художнього твору до здобутків сучасного літературознавства.

Завдяки міцній науковій основі та практичній спрямованості рецензована навчальна програма з позашкільної освіти дослідницько-експериментального напрямку «Зарубіжна література» може бути рекомендована для роботи відповідної секції Миколаївського територіального відділення МАН України.

Рецензент:

доктор педагогічних наук,
професор кафедри англійської мови та літератури
Миколаївського національного університету
імені В. О. Сухомлинського

В.В. Гладишев

**Експертний висновок
на Навчальну програму з позашкільної освіти
дослідницько-експериментального напрямку
гуртка «Зарубіжна література»**

Укладач: Дудкіна Олена Олександрівна

Під час реформування системи національної освіти не втрачає актуальності робота з обдарованою молоддю. Одним із напрямів такої роботи є позашкільна освіта, зокрема МАН. Саме навчання за напрямом «Зарубіжна література» МАН формує в учнів уміння здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність (знаходити, сприймати, аналізувати, оцінювати, систематизувати, зіставляти різноманітні факти й відомості), розвиває художньо-образне мислення, інтелектуальні і творчі здібності, емоційно-духовну сферу, естетичні смаки, загальну культуру. Це відповідальне та цікаве завдання реалізується через упровадження навчальної програми з позашкільної освіти дослідницько-експериментального напрямку гуртка «Зарубіжна література».

Програма розроблена на основі програми «Зарубіжна література» Т. П. Левчук, І. М. Шевченко, схваленою Комісією з проблем виховання учнівської та студентської молоді Науково-методичної ради з питань освіти МОН України (протокол № 2 від 30.03.2010) із метою «поглиблення літературної освіти учнів, оволодіння ними навичками науково-дослідницької роботи, профільної підготовки, формування читацької компетентності, естетичного смаку, ерудиції, культури спілкування».

Актуальність програми зумовлена необхідністю реалізації сучасних завдань позашкільної освіти та передбачає «створення умов для всебічного розвитку індивідуальності кожного учня». Перевагою програми є поєднання наукового компонента та практичної спрямованості, що сприяє ефективному виконанню поставлених завдань. Компетентнісний підхід реалізується через використання різноманітних форм роботи, традиційних та інтерактивних методів навчання.

Навчальна програма з позашкільної освіти дослідницько-експериментального напрямку гуртка «Зарубіжна література» може бути рекомендована для роботи секції «Зарубіжна література» Миколаївського територіального відділення МАН України.

Експерт:

методист кафедри теорії й методики
мовно-літературної та
художньо-естетичної освіти
Миколаївського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти

Г. ПОНОМАРЕНКО

РЕЦЕНЗІЯ

на навчальну програму з позашкільної освіти
дослідницько-експериментального напрямку
«Зарубіжна література»,
розроблену Дудкіною О. О.

В умовах реформування системи освіти України значна увага приділяється профілізації та професійній спрямованості освіти старшокласників. Цьому великою мірою сприяє позашкільна освіта, зокрема МАН, навчання в якій дозволяє вдосконалювати літературну компетентність учнів. Створена навчальна програма дозволяє поглиблювати й розвивати загальнокультурну, предметну (галузеву) компетентності, розглядає явища літератури у контексті літературного процесу і є своєрідним продовженням шкільної літературної освіти.

Навчальний матеріал відібрано з урахуванням вікових психо-розумових особливостей старшокласників. Основний акцент зроблено на пошуково-дослідницькій діяльності, що сприятиме удосконаленню навичок самостійної навчальної діяльності, розвитку художньо-образного мислення, інтелектуальних і творчих здібностей учнів.

Цікавим є розділ програми, присвячений літературознавству як науці, оскільки у шкільній програмі цьому питанню увага не приділена. Це навчить учнів дивитися на літературознавство як окрему галузь знань та наукових досліджень. Організація літературознавчої освіти, зокрема літературознавчого аналізу дозволить обдарованій молоді підвищити рівень читацької компетентності, визначитися з майбутньою професією.

Значна увага приділяється шляхам використання активних форм навчання («велике коло», «мікрофон», «мозковий штурм» тощо), що, безперечно, позитивно вплине на засвоєння слухачами програмового матеріалу.

Пропонований у навчальній програмі список рекомендованої літератури та інтернет-ресурсів дає змогу наблизити шкільне тлумачення художнього твору до здобутків сучасного літературознавства.

Завдяки міцній науковій основі та практичній спрямованості рецензована навчальна програма з позашкільної освіти дослідницько-експериментального напрямку «Зарубіжна література» може бути рекомендована для роботи відповідної секції Миколаївського територіального відділення МАН України.

Рецензент:

учитель зарубіжної літератури
Миколаївської СЗОШ № 22, учитель-методист

I.O. Ткач

Вірно
застверджено

Ткач І.О.

Відповідає

Миколаївської

СЗОШ № 22

М. О. Ткач

Л. М. Ткач

ВИТЯГ ІЗ ПРОТОКОЛУ
засідання вченої ради № 3
Миколаївського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти від 21.06.2019

Голова: Шуляр В. І., д.пед.н., доцент, професор кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти, директор МОІППО, заслужений учитель України.

Учений секретар: Тюпа А. І., методист навчально-методичної лабораторії акмеології МОІППО.

СЛУХАЛИ:

Стойкову Вікторію Володимирівну, к.пед.н., заступника директора з науково-педагогічної роботи МОІППО, про схвалення навчальної програми дослідницько-експериментального напрямку гуртка «Зарубіжна література» (2 роки навчання) (уклад. Дудкіна О. О., керівник гуртка «Зарубіжна література» обласного Будинку художньої творчості Миколаївської обласної ради).

УХВАЛИЛИ:

Схвалити навчальну програму дослідницько-експериментального напрямку гуртка «Зарубіжна література» (2 роки навчання) до використання в освітньому процесі з позашкільної освіти (уклад. Дудкіна О. О., керівник гуртка «Зарубіжна література» обласного Будинку художньої творчості Миколаївської обласної ради).

Голова вченої ради

Василь ШУЛЯР

Учений секретар

Анжела ТЮПА

02.07.2019

№400

Про затвердження навчальних програм із
позашкільної освіти дослідницько-
експериментального напрямку обласного
Будинку художньої творчості Миколаївської
обласної ради

На виконання наказу департаменту освіти і науки Миколаївської облдержадміністрації від 29 січня 2013 року № 61 «Про затвердження Положення про порядок розроблення й запровадження навчальних програм для забезпечення варіативної складової навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів Миколаївської області», відповідно до пункту 6, підпункту 13 пункту 11 Положення про департамент освіти і науки Миколаївської облдержадміністрації, затвердженого розпорядженням голови Миколаївської обласної державної адміністрації від 21 червня 2018 року № 257-р (зі змінами), на виконання рішення вченої ради Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти від 21 червня 2019 року (протокол № 3), із метою впровадження запровадження навчальних програм із позашкільної освіти дослідницько-експериментального напрямку для закладів позашкільної освіти (далі – Програми)

НАКАЗУЮ:

1. Затвердити та рекомендувати Програми до впровадження в освітній процес закладів позашкільної освіти Миколаївської області (додаток).
2. Миколаївському обласному інституту післядипломної педагогічної освіти (Шуляр В.І.) розмістити перелік затверджених Програм на сайті Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти та

здійснювати навчально-методичний супровід упровадження Програм у закладах позашкільної освіти Миколаївської області.

3. Начальникам управлінь, відділів освіти міських рад, райдержадміністрацій, об'єднаних територіальних громад сприяти впровадженню Програм у педагогічну практику.

4. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Т. а. о. директора

Н. СОКУЛЬСЬКА

Перелік навчальних програм
із позашкільної освіти художньо-естетичного
та еколого-натуралістичного напрямів,
схвалених ученою радою Миколаївського обласного
інституту післядипломної педагогічної освіти
(протокол від 21 червня 2019 року № 3)

1. Програма гуртка з позашкільної освіти дослідницько-експериментального напрямку гуртка «Англійська мова» із терміном 2 роки навчання (для учнів 10–11 класів) / Укладач: Запорожець Г. В., керівник гуртка «Англійська мова» обласного Будинку художньої творчості Миколаївської обласної ради, к.пед.н., доцент Чорноморського національного університету імені Петра Могили (Рецензенти: Старшова О. О., к.філол.н., завідувач кафедри англійської філології Чорноморського національного університету імені Петра Могили; Чуракова О. В., учитель англійської мови Миколаївської ЗОШ І–ІІІ ступенів № 60 Миколаївської міської ради. Експерти: Бредіхіна І. В., методист кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти; Мінкіна З. О., методист навчально-методичної лабораторії акмеології Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти).
2. Програма гуртка з позашкільної освіти дослідницько-експериментального напрямку гуртка «Французька мова» із терміном 2 роки навчання / Укладач: Каірова Т. С., керівник гуртка «Французька мова» обласного Будинку художньої творчості Миколаївської обласної ради, к.філол.н., доцент кафедри романо-германської філології Чорноморського національного університету імені Петра Могили (Рецензенти: Стеванович Р. І., к.філол.н., доцент кафедри перекладу англійської мови Чорноморського національного університету імені Петра Могили; Міхільов О. Д., д.філол.н., професор кафедри романо-германської філології Чорноморського національного університету імені Петра Могили, академік Академії наук вищої школи України. Експерти: Бредіхіна І. В., методист кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти; Мінкіна З. О., методист навчально-методичної лабораторії акмеології Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти).

3. Програма гуртка з позашкільної освіти дослідницько-експериментального напрямку гуртка «Українська література» із терміном навчання 2 роки (для учнів 9–11 класів) / Укладач: Дудкіна О. О., керівник гуртка «Українська література» обласного Будинку художньої творчості Миколаївської обласної ради (Рецензенти: Мхитарян О. Д., к.пед.н., доцент кафедри української мови і літератури Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського; Руссова В. М., к.філол.н., доцент кафедри української філології, теорії та історії літератури Чорноморського національного університету імені Петра Могили. Експерти: Лукьяненко Д. В., к.філол.н., доцент кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти; Мінкіна З. О., методист навчально-методичної лабораторії акмеології Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти).

4. Програма гуртка з позашкільної освіти дослідницько-експериментального напрямку гуртка «Зарубіжна література» / Укладач: Дудкіна О. О., керівник гуртка «Українська література» обласного Будинку художньої творчості Миколаївської обласної ради (Рецензенти: Ткач І. О., учитель зарубіжної літератури Миколаївської спеціалізованої І–ІІІ ступенів школи № 22 з поглибленим вивченням англійської мови з І класу Миколаївської міської ради; Гладишев В. В., д.пед.н., професор кафедри англійської мови та літератури Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Експерти: Пономаренко Г. В., методист кафедри теорії й методики мовно-літературної та художньо-естетичної освіти Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти; Мінкіна З. О., методист навчально-методичної лабораторії акмеології Миколаївського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти).

Т. в. о. директора МОППО

В. СТОЙКОВА

Укладач:

Дудіна Олена Олександрівна, керівник гуртка «Зарубіжна література» обласного Будинку художньої творчості Миколаївської обласної ради.

Рецензенти:

Гладниш В.В. – професор кафедри англійської мови та літератури Миколаївського національного університету імені В.О.Сухомлинського, доктор педагогічних наук, професор.

Ткач І.О. – вчитель зарубіжної літератури Миколаївської спеціалізованої І-ІІІ ступенів школи №22 з поглибленим вивченням англійської мови з 1 класу, вчитель-методист.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПISKA

Головним завданням сучасної позашкільної освіти є створення умов для всебічного розвитку індивідуальності кожного учня, формування життєвих компетентностей, які забезпечать його конкурентоспроможність у суспільстві, здатність адекватно реагувати на виклики часу, критично мислити, творчо використовувати набуті, а при необхідності, здобувати нові знання для розв'язання нагальних проблем.

Перехід до високотехнологічного інформаційного суспільства зумовлює актуальність питання про збереження духовного потенціалу людства, гуманітарного виховання молоді, ознайомлення її із здобутками світового мистецтва, зокрема мистецтво слова, як одного з універсальних виявів культури, формування високих естетичних запитів підростаючого покоління, виховання ґрунтованої, всебічно розвиненої, духовно багатой особистості. Вагомa роль у цьому процесі належить дисциплінам гуманітарного циклу, а особливо курсу «Зарубіжна література».

Програма секції «Зарубіжна література» Миколаївського територіального відділення МАН України є логічним розширенням шкільного курсу дисципліни та спрямована на досягнення національної своєрідності феномена мистецтва слова, формування навичок науково-дослідницької роботи та реалізацію творчого потенціалу здібних учнів.

Слухачі секції – учні 9-11 класів.

Програма розрахована на 2 роки навчання:

1-й рік – основний рівень – 144 години на рік (4 год. на тиждень);

2-й рік – вищий рівень – 144 години на рік (4 год. на тиждень).

Програма розроблена на основі програми «Зарубіжна література» Т.Л.Левчук, І.М.Шевченко, схваленою Комісією з проблем виховання учнівської та студентської молоді Науково-методичної ради з питань освіти МОН України (протокол № 2 від 30.03.2010)

Мета програми – поглиблення літературної освіти учнів, оволодіння ними навичками науково-дослідницької роботи, профільна підготовка,

формування читачкої компетентності, естетичного смаку, ерудиції, культури спілкування.

Складові цієї мети реалізуються через завдання, що сприяють формуванню таких компетентностей:

1) *літєрацької*: поглиблення знань із зарубіжної літератури, ознайомлення учнів з вершинними явищами та закономірностями розвитку світового літературного процесу; актуалізація літературознавчих понять і термінів, необхідних для повноцінного аналізу й інтерпретації художніх текстів, ознайомлення з методами наукового пізнання;

2) *практичної*: формування умінь та навичок літературознавчого аналізу, самостійного опрацювання наукової літератури, обробки і використання інформації, презентації результатів наукового дослідження; розвиток умінь щодо визначення національної своєрідності і загальнолюдської значущості літературних творів, у тому числі шляхом порівняльного аналізу;

3) *творчої*: розвиток критичного, образного, абстрактного мислення, усного і письмового мовлення, вміння відповідно до мети і ситуації мовлення добирати мовні засоби, брати участь у дискусії; формувати широке коло читачьких компетенцій, естетичний смак; реалізація творчих здібностей особистості;

4) *соціальної*: залучення до найвищих досягнень світової культури через вивчення кращих зразків світової літератури; набуття навичок самостійно здобувати та аналізувати потрібну інформацію; формування толерантного ставлення до позиції інших, сприйняття та розуміння естетичних систем та стилів світової літератури; виховання поваги до духовних здобутків людства.

Організаційні форми роботи: лекція, лекція з елементами бесіди, практичне заняття, семінар, самостійна робота слухачів, індивідуальна робота.

Методи навчання: традиційні (репродуктивний, евристичний,

дослідницький, дискусія, бесіда тощо) та інтерактивні («велике коло», «містофен», «мозковий штурм», аналіз проблеми).

Індивідуальна робота з передбачає консультації з науково-дослідницької роботи, роботу з каталогами, роботу в архівах та бібліотеках, обробку та узагальнення результатів пошуково-дослідницької діяльності, поглиблене вивчення окремих літературознавчих питань, оформлення результатів дослідження.

Контроль здійснюється у формі різнорівневих завдань (контрольних робіт), перевірки творчих робіт.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН РОБОТИ ГУРТКА

№ п/п	Тема заняття	Кількість годин		
		усього	теоретичні	практичні
1-й рік навчання – основний рівень				
1.	Вступне заняття	2	2	
2.	Літературознавство як наука.	2	2	
3.	Художня література – мистецтво слова	4	4	
4.	Художній образ.	6	6	
5.	Основні етапи розвитку літературознавства			
6.	Літературознавчі школи і методи XIX століття	6	4	2
7.	Літературознавство XX століття	6	4	2
8.	Роди, види, жанри художньої літератури	6	4	2
9.	Зміст і форма літературного твору	4	2	2
10.	Мова художнього твору. Різновиди тропів	6	4	2
11.	Поетичний синтаксис. Фігури	6	2	4
12.	Віршування	4	2	2
13.	Літературні напрями і культурні епохи. Напрям. Метод. Стель.	2	2	
14.	Романтизм як напрям світової літератури	6	2	4
15.	Романтизм в німецькій літературі. Школи німецького романтизму.	6	4	2
16.	Художня система французького романтизму	2	2	
17.	Розвиток романтизму в англійській літературі	6	4	2
18.	Романтизм в американській літературі	6	2	4
19.	Реалізм як літературний напрям у літературі II половини XIX століття.	6	2	4
20.	Реалізм у французькій літературі	2		2
21.	Своєрідність англійського реалізму	2	2	
22.	Реалізм у російській літературі	6	2	4
23.	Американський реалізм.	6	2	4
24.	Модернізм у світовій літературі	6	2	4
25.	Основи науково-дослідницької діяльності	6	2	4
26.	Підсумкове заняття	6	4	2
		22	6	16
		2	2	
	Разом	144	78	66

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступне заняття (2 години)

Мета, завдання навчального курсу. Ознайомлення з порядком і планом роботи гуртка. Організаційні питання. Рекомендована література.

2. Літературознавство як наука (2 години)

Літературознавство – наука про літературу. Основні й допоміжні галузі літературознавства. Взаємозв'язок літературознавства з мовознавством, мистецтвознавством, історією, психологією, філософією, соціологією, етикою, естетикою, логікою та іншими науками.

Практична робота. Створення мультимедійної схеми «Основні й допоміжні галузі літературознавства». Обговорення повідомлень.

3. Художня література – мистецтво слова (4 години)

Література і наука. Наукове і художнє освоєння світу людиною. Види мистецтва. Синкретизм первісного мистецтва. Гіпотези про виникнення різних видів мистецтва. Проблема їх класифікації.

Художня література як мистецтво слова. Словесно-образний характер літератури.

Практична робота. Обговорення повідомлень та мультимедійних презентацій «Види мистецтва». Відвідування художнього музею. Відвідування театру.

4. Художній образ (12 годин)

Художній образ і наукова абстракція. Філософське розуміння образу як будь-якого відображення життя у свідомості людей.

Визначення літературно-художнього образу. Художній образ і його відношення до дійсності.

Види образності. Ілюстративні, фактографічні, публіцистично-ілюстративні образи.

Відмінні риси художнього образу типізація, емоційність. Проблема класифікації художньо-літературних образів. Образи на рівні твору: персонаж, оповідач, розповідач, образ автора, образ читача, ліричний герой. Пейзаж, інтер'єр, художня деталь. Словесний образ.

Практична робота. Семінар «Образна система твору». Виконання творчих завдань (класифікація образів-персонажів епопеї Л.Толстого «Війна і мир»).

5. Основні етапи розвитку літературознавства (6 годин)

Зародження літературознавства в античну епоху. Аристотелівська та платонівська концепція мистецтва. «Поетика» Аристотеля.

Погляди на мистецтво в епоху Середньовіччя. Естетика Відродження.

Класицизм. Н. Буало – теоретик класицизму. Трактат «Поетичне мистецтво».

Зародження та становлення української літературної теорії Києво-Могилянська академія. Давні поетики.

Естетика Просвітництва. Праці Д. Дідро та Г.-Е. Лессінга
Ф. Шлегель як теоретик романтизму.

Класичний період у розвитку ідеалістичної естетики. І. Кант, Г.В.Ф. Гегель.
Розвиток національної теоретико-літературної думки в першій половині
XIX ст. (Харківська школа дослідників; літературно-естетичні погляди
Т.Шевченка), другої половини XIX – початку XX століття (М. Драгоманов,
І.Білик, Леся Українка, Д. Донцов, І. Франко – теоретик літератури), 20-30-х
років XX століття. Новітня українська наукова думка.

Практична робота. Підготовка і виголошення доповіді на тему за вибором.

6. Літературознавчі школи і методи XIX століття (6 годин)

Міфологічна школа (значення міфів для художньої творчості міфологічні
образи, сюжети, мотиви у творах світової літератури), культурно-історична
школа (філософія позитивізму, розуміння творчості як відтворення
соціального життя суспільства, зв'язок творчості митця з широким
культурним контекстом), біографічний метод (зв'язок художнього твору з
біографічними фактами), порівняльний метод (компаративістика).

Практична робота. Семінар «Літературознавчі школи і методи XIX
століття».

7. Літературознавство XX століття (6 годин)

Філологічна школа (засадничі положення філологічного (текстологічного)
аналізу твору – література як вид мистецтва, історизм літературного явища,
зв'язок тексту з культурно-історичним контекстом, врахування варіантів
тексту, місце його серед інших творів автора і сучасників, вплив
аналізованого тексту на інші літературні явища), інтуїтивізм (вплив
філософського вчення на літературу, визнання ірраціональних джерел
творчості), формальна школа (аналіз твору через аналіз форми), психоаналіз
(пошук психологічних витоків творчості), структуралізм (розуміння тексту як
сукупності знаків, які мають значення і можуть бути розшифровані),
деконструктивізм.

Практична робота. Семінар «Літературознавство XX століття: тенденції,
методи, школи».

8. Роди, види, жанри художньої літератури (6 годин)

Проблема структурування художніх творів. Рід, вид, жанр, жанровий
різновид.

Історичні передумови виникнення й розвитку різних родів, видів та жанрів
художньої літератури.

Епос, лірика, драма – основні роди літератури. Їх жанри.

Практична робота. Підготовка мультимедійної схеми «Рід, вид, жанр,
жанровий різновид».

Виконання творчих завдань (з'ясування жанрової специфіки твору
М.Булгакова «Майстер і Маргарита»).

9. Зміст і форма літературного твору (12 годин)

Зміст і форма твору. Взаємозв'язок змісту і форми, їх єдність і взаємозумовленість. Твір як цілість змісту і форми.

Історична динаміка питання змісту і форми.

Основні елементи змісту – тема, ідея, конфлікт, характери пафос, тенденція. Предметний і внутрішній зміст.

Визначення форми твору. Формальні елементи літературного твору – жанр, композиція, художня мова, ритм.

Проблема «сюжет – фабула»: історична динаміка питання та сучасне трактування. Внутрішні та зовнішні аспекти форми.

Гармонійна єдність змісту і форми – ознака художньої довершеності літературного твору.

Практична робота. Виконання творчих вправ на закріплення вмінь визначати змістові та формальні елементи літературного твору.

10. Мова художнього твору. Різновиди тропів (12 годин)

Тропи. Різновиди тропів. Епітет. Історія терміна. Фольклорні епітети. Прості (сполучникові та безсполучникові) й розгорнуті. Порівняння: пряме, заперечне, поширене.

Метафора як один з найуживаніших видів тропа і одне з найцікавіших явищ мови та мислення. Визначення метафори.

Перенесення ознак як основа всіх тропів.

Проблема природи тропа, психології його творення в історичному розвитку. Аристотель, Цицерон про метафору. Теорія тропів О. Потебні.

Природа метафори. Метафора-загадка. Асоціації – основний принцип творення метафори.

Різновиди метафори. Персоніфікація. Типи метафори: живе неживе, неживе – живе, живе – живе, неживе – неживе.

Практична робота. Виконання творчих вправ на закріплення вмінь визначати тропи та з'ясовувати їх змістову функцію.

11. Поетичний синтаксис. Фігури (9 годин)

Синтаксис художньої мови, його особливості, відмінність від синтаксису буденної мови.

Фігури поетичної мови, їх різновиди: анафора, антитеза, асиндетон, градація, еліпсис, інверсія, паралелізм, плеоназм.

Експресивні функції фігур поетичної мови (на прикладі літературних творів)

Практична робота. Виконання творчих вправ на закріплення вмінь визначати змістову функцію фігур. Виконання творчих завдань (аналіз поезії символістів).

12. Віршування (15 годин)

Віршознавство в літературознавчих дослідженнях. Розділи віршознавства: метрика, строфіка, фоніка. Методи віршознавства як науки.

Визначення вірша. Вірш і проза. Ритм. Ритмічна організація вірша. Первинний і вторинний ритм. Форми вторинного ритму вірша. Індивідуальна своєрідність ритмічної організації вірша.

Проза і вірш як два різновиди художньої мови, спільне й відмінне між ними. Ритмічна організація прози і вірша.

Звукова організація вірша.

Прозорість мови. Евфонія і какофонія. Специфіка звукової функції вірша. Типи звукових повторів. Художня функція звукових повторів емоційно-сміслова; функція виділення значимих слів. Скоромовки-язиколамки. Каламбур. Анафора. Рима-луна. Ономатопеї. Буриме. Абеткові (алфавітні) вірші. Акростиhi та мезостиhi. Логогрифи. Паліндроми. Анаграма, метаграма.

Походження і розвиток віршування. Визначення віршування. Квантативне і квалітативне віршування. Національна версифікація, українські системи віршування: силабічна, силабо-тонічна, тонічна.

Системи віршування. Квантативне і квалітативне віршування. Визначення рими. Походження рими. Класифікація типів рим. Способи римування. Художнє значення рими, її функції: ритмічна, сміслова, евфонічна, композиційна. Строфа та її ознаки. Поезії строфічні та астрофічні.

Прості та канонізовані строфи.

Практична робота. Виконання творчих вправ на закріплення вмінь з'ясовувати змістову функцію елементів віршування класичних і некласичних віршів.

Виконання творчих завдань (віршознавчий аналіз поезії С.Єсеніна «Закружилась листва золотая»).

13. Літературні напрями і культурні епохи.

Напря́м. Ме́тод. Стыль. (12 годин)

Взаємопов'язаність зміни типів художнього світосприйняття наступності епох.

Зміна епох – особливість розвитку культури. Античність. Середньовіччя. Протилежні концепції творчості.

Ренесанс. Відродження античного світогляду, зокрема Аристотелевої сентенції: «Мистецтво – це наслідування життя».

Бароко. Епоха, метод, стиль. Романтичний тип світосприйняття – основа бароко.

Класицизм. Просвітництво. Сентименталізм. Романтизм. Реалізм. Модернізм: символізм, імпресіонізм, експресіонізм, футуризм, сюрреалізм. Постмодернізм.

Практична робота. Підготовка і виголошення доповіді на тему за вибором.

Виконання творчих вправ на закріплення вмінь визначати стильову домінанту літературного твору.

Виконання творчих завдань (порівняльна характеристика стилів бароко та класицизму).

14. Романтизм як напрям світової літератури (6 годин)

Історико-політичні передумови виникнення романтизму в Західній Європі та Америці. Преромантизм. Світоглядні засади романтизму. Естетика і поетика романтизму. Течії в літературі романтизму.

Практична робота. Виконання творчих вправ на закріплення вмінь визначати типологічні ознаки романтизму.

Виконання творчих завдань (порівняльна характеристика фольклорної та літературної балад).

15. Романтизм в німецькій літературі. Школи німецького романтизму. (12 годин)

Чотири періоди німецького романтизму. Ранній романтизм. Літературно-художній та філософсько-естетичний аспект Єнського гуртка романтиків.

Гейдельбергський гурток романтиків.

Світоглядні позиції Г. Клейста. Тема кохання у творчості Г. Клейста («Пентесілея», «Кетхен із Гейльбронка»). Структурні новації комедії «Розбитий глечик».

Е.Т.А. Гофман – письменник бідермаєру. Поетика повістей казок «Золотий горнець», «Малюк Цахес».

Збірка «Серапіонові брати».

Практична робота. Семінар «Представники та школи німецького романтизму» Виконання творчих вправ на закріплення вмінь визначати стильову домінанту літературного твору.

Виконання творчих завдань (аналіз повісті-казки Е. Т. А. Гофмана «Малюк Цахес»)

16. Художня система французького романтизму (9 годин)

Періодизація французького романтизму. Становлення французького романтизму. Творчість Ж. де Сталь та Б. Констана. Період Реставрації і Липневої монархії. А. де Ламартін - перший у Франції романтик. «Поеми» А. де Віньї.

Практична робота. Виконання творчих вправ на закріплення вмінь визначати стильову домінанту літературного твору. Виконання творчих завдань (укладання хронологічної таблиці розвитку романтизму у Франції).

17. Розвиток романтизму в англійській літературі (12 годин)

Дві генерації поетів-романтиків Англії. Полемічна натура Вільяма Блейка. «Пісні невідання» та «Пісні пізнання» - два протилежні стани душі.

Творчість В. Водсворта і С. Колріджа. «Ліричні балади».

Дж. Г. Байрон – лірик та гострий політичний сатирик. Філософська та інтимна лірика («З єврейських мелодій»), «Східні поеми» - збірка типових романтичних поем. «Дон Жуан» і світова література.

Світогляд П. Б. Шеллі. «Королева Маб». Вплив на політичних поетів. Драма «Визволений Прометей» - вершина творчості П. Б. Шеллі.

Теми природи і мистецтва – головні у творчості Дж. Кітса.

Практична робота. Семінар «Творчість Дж. Г. Байрона».

Виконання творчих вправ на закріплення вмінь визначати стильову домінанту літературного твору.

18. Романтизм в американській літературі (9 годин)

Два етапи розвитку романтизму в Америці. Зачинатель романтизму США - В. Ірвінг. Сатиричні твори письменника («Історія Нью-Йорка від сотворіння світу до кінця голландської династії»). Новелістика В. Ірвінга.

Творчість Ф. Купера. Сюжетно-композиційні особливості пенталогії про Шкіряну Панчоу. Морська тема у творчості Купера. Ф. Купер і світова література.

Практична робота. Семінар «Творчість Ф. Купера». Виконання творчих вправ на закріплення вмінь визначати стильову домінанту літературного твору.

19. Реалізм як літературний напрям у літературі II половини XIX століття (9 годин)

Формування та розвиток реалізму в літературі XIX століття його теоретичне осмислення.

Художні принципи реалістичного мистецтва, нові жанрові форми, національна специфіка.

Основні тенденції розвитку від співіснування рис романтизму до натуралістичного способу зображення.

Теми, ідеї, художні засоби.

Соціальна проблематика та поглиблений психологізм.

Практична робота. Семінар «Представники реалізму у світовій літературі другої половини XIX століття, індивідуальні особливості творчого методу».

Виконання творчих завдань (укладання мультимедійної схеми типологічних ознак реалізму та натуралізму).

20. Реалізм у французькій літературі (6 годин)

Соціальні передумови розвитку французького реалізму, два етапи – становлення і ствердження (П. Ж. Беранже, П. Меріме, Ф. Стендаль, О. де Бальзак); переходу до натуралізму та символізму (Г. Флобер, Ш. Бодлер). Революційно-демократична спрямованість поезії П. Ж. Беранже.

Формування творчості П. Меріме. Романтична тема в збірці віршів «Гузла». П. Меріме – майстер реалістичної повісті та новели.

Естетичні та філософські принципи Ф. Стендаля. Роман «Червоне і чорне» - «хроніка XIX століття». Доля Жюльєна Сореля. Значення соціального середовища та особистісних рис для формування характеру героя. Формування психологічного реалізму в творчості Ф. Стендаля.

Творчість О. де Бальзака. Задум, структура, проблематика, сюжети «Людської комедії».

Моральна та соціальна проблематика романів О. де Бальзака. Бальзак і Україна.

Практична робота. Семінар «Людська комедія» Бальзака: жанрова специфіка, особливості методу».

Виконання творчих завдань (написання реферату «Бальзак і Україна»)

21. Своєрідність англійського реалізму (6 годин)

Соціально-політична ситуація в Англії 30-40-х років XIX століття. Чартиський рух. Демократична поезія. Творчість Т. Гуда та Е. Еліота.

Особливості формування та еволюція світогляду Ч. Діккенса, його протиріччя. Відображення стану низів людського суспільства в романі «Пригоди Олівера Твіста». Гострота соціальної проблематики виховання та освіти, дитячі образи. Особливості жанру «роману виховання».

Сатирична творчість В. Теккерея.

Практична робота. Семінар «Нова драма». П'єси Б. Шоу.

Виконання творчих вправ на закріплення вмінь визначати стильову домінанту літературного твору.

Виконання творчих завдань (з'ясування типологічних ознак «роману виховання»).

22. Реалізм у російській літературі (6 годин)

Місце російської літератури у світовій літературі XIX століття. Еволюція творчості від романтизму до реалізму О. Пушкіна, М. Лермонтова, М. Гоголя. Загальна характеристика творчості О. Пушкіна – засновника реалізму в російській літературі.

Драматургія О. Островського, жанрова різноманітність, морально-побутова та соціальна проблематика.

Проза другої половини XIX століття. Малі епічні жанри: нарис, цикл нарисів, сатирична казка (М. Салтиков-Шчедрін), оповідання для народу (Л. Толстой), оповідання та повісті (А. Чехов).

Розквіт жанру роману. Романи І. Тургенєва, його діяльність у популяризації досягнень російського реалізму в Європі.

Багатопроблемні, новаторські за своєю композиційно-жанровою структурою романи Л. Толстого. «Думка народна» в романі «Війна і мир», «думка сімейна» в романі «Анна Кареніна». Теорія «непротивлення злу насиллям». Моральні та філософські пошуки героїв Л. Толстого.

Ф. Достоевський – засновник жанру соціально-філософського та психологічного роману («Злочин і кара», «Брати Карамазови»). Засоби психологічного аналізу. Поліфонічний роман Ф. Достоевського.

Світове значення російської літератури XIX століття.

Практична робота. Підготовка і виголошення доповіді на тему за вибором.

Виконання творчих вправ на закріплення вмінь визначати стильову домінанту літературного твору.

Виконання творчих завдань (визначення та обґрунтування жанру твору Ф. Достоевського «Злочин і кара»).

23. Американський реалізм. (6 годин)

Рух аболіціоністів і його відображення в літературі. Зумовленість більш пізнього розвитку реалізму в американській літературі порівняно з європейською. Зародки реалістичного методу у творчості Лонгфелло та Г. Бічер-Стоу.

Демократична спрямованість поезії У. Уїтмена. Темі та ідеї віршів і поем зі збірки «Листя трави», їх жанрова своєрідність. Поетичне новаторство У. Уїтмена, відмова від традиційних поетичних розмірів використання прийомів ораторського мистецтва, багатократні автори тощо.

М. Твен – засновник американського реалізму. Гумористичні оповідання, роман «Пригоди Геккельбері Фінна».

Практична робота. Підготовка і виголошення доповіді на за вибором.

Виконання творчих вправ на закріплення вмінь визначати стильову домінанту літературного твору. Виконання творчих завдань (аналіз поезії У. Уїтмена).

24. Модернізм у світовій літературі (6 годин)

Історія поняття «модернізм». Модернізм і декадентство, модернізм і авангард. Модернізм як епоха. Модернізм як художній метод і стиль. Літературні напрями модернізму.

Символізм, імпресіонізм, експресіонізм.

Символізм як продовження естетики романтизму. Відмінність. Проблема неоромантизму на рубежі XIX-XX століть, філософія і естетика символізму. Поетика (символ). Імпресіонізм і його взаємодія із символізмом. Імпресіонізм як стильовий рух у прозі.

Експресіонізм як художній метод, напрям, стиль. Психологія явища. Поетика (гіпербола, алегорія). Експресіонізм в українській і зарубіжній літературі.

Футуризм і сюрреалізм.

Футуризм як найяскравіше явище в процесі «дегуманізації» мистецтва. Психологія і філософія явища. Естетика і поетика (актуалізація експерименту і слово-образ), футуризм і народне мистецтво. Примітивізм і футуризм. Національні форми перебігу.

Сюрреалізм та екзистенціалізм. Психологія і філософія сюрреалізму, функція сновидінь.

Практична робота. Семінар «Поезія модернізму». Виконання творчих вправ на закріплення вмінь визначати стильову домінанту літературного твору.

25. Основи науково-дослідницької діяльності (22 години)

Поняття про науку. Класифікація наук. Наукознавство. Структура наукової теорії. Функції наукової теорії. Класифікація наукових теорій.

Поняття методу. Методологія та методика. Методологічна культура науки. Наукова парадигма. Фундаментальна, або філософська, методологія. Загальнонаукова методологія. Конкретно-наукова методологія. Методи

наукових досліджень. Методи, що застосовуються на емпіричному та теоретичному рівнях. Методи теоретичних досліджень.

Загальна схема наукового дослідження. Організація і планування. Види учнівських науково-дослідницьких робіт.

Структура наукової роботи. Вступ (актуальність теми, заявленої в назві наукової роботи; мета і завдання роботи; об'єкт і предмет дослідження, методи дослідження, їх обґрунтування; стан розробки в науці поставленої проблеми; теоретичне і практичне значення роботи, наукова новизна), розділи основної частини, які містять певні наукові положення, цитати художніх текстів, наукових праць, висновки, література, додатки.

План-проспект.

Принципи збору інформаційного матеріалу, ознайомлення з науковою літературою, запис бібліографії. Конспектування.

Вимоги до оформлення науково-дослідницьких робіт.

Правила складання плану захисту наукової роботи. Підготовка доповіді.

Оформлення наочних матеріалів та використання технічних засобів. Головні аспекти публічного виступу і ведення дискусії.

Практична робота. Складання індивідуального плану роботи. Визначення теми, мети і завдань, методів наукового дослідження. Розробка плану-проспекту, структури наукового дослідження. Робота в бібліотеці за системним та алфавітним каталогами. Складання тематичних виписок, тез. Написання дослідницької роботи. Редагування та оформлення. Підготовка мультимедійної презентації. Складання плану захисту роботи. Написання доповіді. Виступ. Обговорення виступів.

26. Підсумкове заняття (2 години)

Підбиття підсумків роботи секції протягом року. Поради і рекомендації для подальшої науково-дослідницької роботи.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Учні мають знати зміст понять:

- просторово-часові види мистецтв, рецепторна класифікація видів мистецтва, література;
- літературознавство, основні й допоміжні галузі літературознавства;
- культурна епоха, Античність, Середньовіччя, Відродження;
- основні етапи розвитку літературознавства;
- міфологічна школа, культурно-історична школа; філологічна школа;
- історико-культурний, біографічний, порівняльно-літературний методи;
- формалізм, психоаналіз, структуралізм, деконструктивізм, синкретизм;
- образ, типізація, персонаж, оповідач, розповідач, образ авто образ читача, ліричний герой;
- пейзаж, інтер'єр, художня деталь;
- рід, вид, жанр, жанровий різновид;

- зміст, форма, тема, ідея, пафос, проблема, конфлікт, фабула композиція, сюжет, колізія;
- тропи, епітет, порівняння, метафора, метонімія, гіпербола, літота, оксиморон;
- фігура, синтаксис, тавтологія, анафора, епіфора, кільце, рефрен, еліпс, антитеза, риторичні конструкції;
- фоніка, асонанс, алітерація, звуконаслідування;
- віршування, силабо-тоніка, метр, розмір, строфа;
- культурна епоха, літературний напрям, творчий метод, стиль;
- романтизм, преромантизм, модернізм, символізм, імпресіонізм, експресіонізм, футуризм, сюрреалізм, реалізм, натуралізм, психологізм;
- період, реставрація;
- літературний гурток;
- повість-казка, лірична балада, екзотика;
- пенталогія;
- новела;
- іронія, сатира, сарказм;
- соціальна проблематика, мораль;
- роман виховання;
- соціально-філософський роман, психологічний роман, сатирична казка;
- верлібр, гумористичне оповідання;
- наука, закон, судження, умовивід, гіпотеза, наукова ідея, концепція, поняття, термін;
- метод, методика, методологія;
- закономірності розвитку науки; методологія проведення наукових досліджень; наукове дослідження, фундаментальне наукове дослідження, прикладне наукове дослідження, науковий результат, науково-прикладний результат;
- актуальність, мета, завдання, об'єкт і предмет дослідження;
- способи записування конспектів;
- правила оформлення результатів наукової роботи;
- варіанти виготовлення наочності для захисту наукового дослідження;
- етапи захисту роботи;
- правила культури мовлення, поведінки під час виступу.

Учні мають уміти:

- використовувати прийоми допоміжних галузей літературознавства (бібліографія, текстологія);
- користуватися історико-культурним, біографічним, порівняльно-літературним методами;
- користуватися методами формалізму, психоаналізу, структуралізму;
- знаходити спільне й відмінне у різних видах мистецтва;
- класифікувати художні образи на рівні літературного твору;

- за типологічними ознаками визначати родову приналежність літературного твору;
- розрізняти змістові та формальні елементи літературного твору;
- визначати тропи та з'ясовувати їх змістову функцію;
- з'ясовувати змістову функцію фонічних елементів;
- з'ясовувати змістову функцію елементів віршування;
- визначати стильову домінанту літературного твору;
- визначати типологічні ознаки романтизму;
- використовувати здобутки літературознавчої науки;
- визначати пріоритетні напрями літературознавчих досліджень;
- робити аналіз літературних явищ;
- працювати з науковою літературою (пошук інформації, її збір і опрацювання);
- користуватися загальнонауковими та конкретно-науковими методами;
- визначати тему і завдання дослідження, аргументувати вибір;
- використовувати різні методи, визначати матеріал та об'єкт дослідження;
- визначати і аргументувати актуальність роботи, теоретичне і практичне значення, особистий внесок автора, новизну та перспективність роботи;
- працювати за систематичним та алфавітним каталогами, бібліографічним покажчиком; оформляти роботу;
- створювати мультимедійні презентації;
- складати план захисту науково-дослідницької роботи і виголошувати доповідь з урахуванням ситуації спілкування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Афоризмы лауреатов нобелевской премии по литературе. - Минск: Современный литератор, 2000. — 448 с.
2. Багрій Р. Шлях сера Вальтера Скотта на Україну. «Тарас Бульба» Гоголя і «Чорна рада» Куліша в світлі історичної романістики Скотта / тР. Багрій. — К.: Ред. журн. «Всесвіт», 1993. — 296 с.
3. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис : загальні вимоги та правила складання ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. - [Чинний від 2006-11-10]. - К.: Держстандарт України, 2007. - 47 с.
4. Великий романтик. Байрон и мировая литература. — М.: Наука, 1991. - 237 с.
5. Галич О. А. Загальне літературознавство / О. А. Галич, В. М. Назарець, Є. М. Васильєв. — Рівне, 1997. — 544 с.
6. Гегель Г.В.Ф. Эстетика: в 4 т. / Г. В. Ф. Гегель. — М. : Искусство, 1968-1971.
7. Гром'як Р. Т. Історія української літературної критики (від початків кінця ХІХ століття) / Р. Т. Гром'як. - Тернопіль: Підручники і посібники, 1999.- 224 с.
8. Дидро Д. Эстетика и литературная критика Д. Дидро. — М.: Худ. літ., 1980.- 659 с.

9. Добров Г.М. Наука о науке / Г. М. Добров ; отв. ред. Н. В. Новиков – К.: Наук, думка, 1998. - 304 с.
10. Дьяконова Н.Я. Английский романтизм. Проблемы эстетики / Н.Я. Дьяконова. - М.: Наука, 1978. - 208 с.
11. Дьяконова Н. Я. Лондонские романтики и проблемы англий-ского романтизма / Н. Я. Дьяконова. — Л.: Изд-во Ленинград. ун-та, 1970. - 232 с.
12. Зарубіжні письменники : енцикл. довід. : у 2 т. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2005.
13. Затонський Д. В. Минуле, сучасне, майбутнє (про реалізм, традиції, новаторство) Д.В. Затонський. — К.: Вид-во «Дніпро», 1982. - 370 с.
14. Зербіно Д.Д. Наукова школа : лідер і учні (нова концепція) / Д.Д. Зербіно. - Львів : Євросвіт, 2001. - 208 с.
15. Інноваційні технології та сучасний урок літератури / упоряд. / Кузьменчук. — К. : Вид. дім «Шкільний світ» ; Вид. Л. Галі-цина, 2006. — 128 с. — (Б-ка «Шкільного світу»).
16. История зарубежной литературы XX века / под редакцией В. Н. Богословской, З.Т. Гражданской. — М. : Просвещение, 1990. - 432 с.
17. Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила : ДСТУ 3582-97. - [Чинний від 1998.01.07]. - К. : Держстандарт України, 1998. - 16 с.
18. Ісаєва О. О. Методичні рекомендації щодо підготовки і написання наукових досліджень із літератури в системі Малої академії наук України / О. О. Ісаєва // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. — 2005. — № 10. — С 41-46.
19. Ісаєва О. О. Сучасні технології навчання у процесі викладання зарубіжної літератури / О. О. Ісаєва // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. — 2003. — № 3. — С 37-38.
20. Історія української літературної критики та літературознавства : хрестоматія : у 3 кн. - К, 1996-1998.
21. Качуровський І. Метрика//. Качуровський. — К.: Либідь, 1994. — 120 с.
22. Качуровський І. Строфіка//. Качуровський. — К.: Либідь, 1994 — 272 с.
23. Качуровський І. Фоніка / І. Качуровський. — К. : Либідь 1994. - 168 с.
24. Крейденко В. С. Библиотечные исследования : научные основы; учеб. пособие / В. С. Крейденко. - М.: Книга, 1983. - 143 с.
25. Крамаренко С. Г. Інтерактивні техніки навчання як засіб розвитку творчого потенціалу учнів / С. Г. Крамаренко // Відкритий урок. - 2002. - № 5 / 6. - С. 7-10.
26. Крушельницька О. В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. для вищих навч. закладів / О. В. Крушельницька. — К.: Кондор, 2003. — 190 с.
27. Кушнарєнко Н. М. Документоведение : учеб. для вузов культуры / Н. М. Кушнарєнко. — К. : Т-во «Знання», КОО, 2000. -460 с.
28. Лесин В. Словник літературознавчих термінів / В. Лесин, О. Пулинець. - К.: Рад. шк., 1971. - 486 с.
29. Литературная история Соединенных Штатов Америки: в 3 т. - М.: Прогресе, 1978.

30. Лібман З. Я. Чарльз Діккенс: Життя і творчість / З. Я. Лібман. - К.: Дніпро, 1982. - 186 с.
31. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / автор-укладач Ю. І. Ковалів. — К.: ВЦ «Академія», 2007.
32. Літературознавчий словник-довідник / [Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін.]. — К.: ВЦ «Академія», 1997. — 752 с.
33. Макаров А. П'ять етюдів. Підсвідомість і мистецтво : нариси з психології творчості / А. Макаров. — К. : Рад. письменник, 1990. - 285 с.
34. Маслюк В. П. Латиномовні поетики і риторики XVII — першої половини XVIII ст. та їх роль у розвитку теорії літератури на Україні / В. П. Маслюк. — К.: Наук. думка, 1983. — 234 с.
35. Мифология : энциклопедия. — М. : Большая Рос. энцикл., 2003. - 736 с.
36. Моклиця М. В. Модернізм у творчості письменників ХХ століття : навч. посіб. Ч. 2 : Зарубіжна література / М. В. Моклиця. - Луцьк : РВВ «Вежа», 1999. - 182 с.
37. Моклиця М. В. Основи літературознавства : посіб. для студентів / М. В. Моклиця. — Тернопіль : Підручники і посібники, 2002. - 192 с.
38. Моклиця М.В. Модернізм як структура. Філософія. Психологія. Поетика / М. В. Моклиця. - Луцьк : РВВ «Вежа», 1998. - 295 с.
39. Моруа А. Літературні портрети : пер. с фр. / А. Моруа. — Ростов-на-Дону : Феникс, 1997. — 512 с.
40. Моруа А. От Монтеня до Арагона / А. Моруа. — М. : Радуга, 1983. - 677 с.
- 19
41. Наєнко М. Українське літературознавство : школи, напрями, тенденції / М. Наєнко. — К.: ВЦ «Академія», 1997. — 320 с.
42. Наливайко Д. Віктор Гюго. Життя і творчість / Д. Наливайко. - К.: Дніпро, 1976. - 147 с.
43. Наливайко Д. С. Зарубіжна література ХІХ сторіччя : доба романтизму / Д. С. Наливайко, К. О. Шахова. — Тернопіль : Богдан, 2001. - 416 с.
44. Никифорова О. Психологія восприяття художественной літератури / О. Никифорова. — М.: Книга, 1972. — 152 с.
45. Павличко С.Д. Джордж Байрон. Життя і творчість / С.Д. Павличко. - К.: Дніпро, 1988. - 198 с.
46. Павличко С.Д. Зарубіжна література : дослідження та критичні статті / С.Д. Павличко ; передм. Д. Наливайка. — К.: Основи, 2001. - 559 с.
47. Парандовський Я. Алхімія слова / Я. Парандовський. — К.: Дніпро, 1991. - 373 с.
48. Пахаренко В. Українська поетика / В. Пахаренко. — 2-е вид., доповн. — Черкаси : Відлуння-Плюс, 2002. — 320 с.
49. Пащенко В. І. Антична література : підручник для студентів ВНЗ / В. І. Пащенко, Н. І. Пащенко; М-во освіти і науки України. - Вид. 3-є, стер. - К.: Либідь, 2008. - 720 с.
50. Пинский Л.Е. Ренессанс. Барокко. Просвещение : Статьи. Лекции / Л. Е. Пинский. - М.: РГГУ, 2002. - 830 с.

<http://magazines.russ.ru/neva> („Нева”)

<http://magazines.russ.ru/nlo> („Новое литературное обозрение”)

http://magazines.russ.ru/nowi_mi („Новый мир”)

вкритичеровано та
прошнуровано
29 (двадцять дев'ять сторінок)

Заст. дир. з НВР ОБХП
В. Киянова